

Kriminaalipolitiikka- ja rikosoikeusosasto

Erityisasiantuntija Jurkka Jämsä

16.3.2026

Oikeusministeriön lisävastine (HE 188/2025 vp)

Tämä lisävastine täydentää oikeusministeriön aikaisempaa vastinetta asiassa.

Siirtymäsäännös

Oikeusministeriössä on vielä arvioitu olevan tarpeen lisätä kirjallista menettelyä ja poissaolokäsittelyä koskeviin säädöksiin siirtymäsäännös. Lähtökohtaisesti lakeja alettaisiin soveltaa voimaantulopäivänä ja kaikkeen toimintaan sovelletaan lähtökohtaisesti soveltamishetkellä voimassa olevaa lakia.

On kuitenkin perusteltua, että jo vireillä olevissa kirjallisen menettelyn ja poissaolokäsittelyn asioissa ei ryhdyttäisi soveltamaan uusia säännöksiä, sillä niistä seuraa muun ohella, että haastehakemuksessa tulisi esittää syyttäjän perusteltu kannanotto asian soveltumisesta jompaankumpaan käsitteelyyn ja myös täsmällisempi seuraamuskannanotto. Näillä tiedoilla on merkitystä paitsi käsittelytavan valinnan kannalta, myös vastaajan oikeusturvan kannalta.

Tarkoituksenmukaista ei olisi, että jo vireillä olevissa asioissa ryhdyttäisiin täydennyttämään haastehakemuksia tai antamaan haasteita uudelleen tiedoksi, vaan jo vireille saatetut asiat olisi perusteltua käsitellä aikaisemman lainsäädännön mukaisesti. Sen sijaan muita 2. lakiehdotukseen sisältyviä säännöksiä voitaisiin soveltaa lähtökohtaisesti heti lain tullessa voimaan. Asian luonnosta seuraa, että esimerkiksi haastehakemuksen sisältövaatimuksia koskeva 5 luvun 3 §:n muutosehdotus koskisi vain uusia, vireille tulevia asioita.

Näistä syistä oikeusministeriö ehdottaa, että 2. lakiehdotukseen lisättäisiin seuraava siirtymäsäännös: *”Ennen tämän lain voimaantuloa vireille tulleessa asiassa sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita 5 a ja 8 lukua.”*

**Postiosoite
Postadress**

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

**Käyntiosoite
Besöksadress**

Meritullinkatu 10
00170 Helsinki
Finland

**Puhelin
Telefon**

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

**Faksi
Fax**

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

**S-posti, internet
E-post, internet**

kirjaamo.om@gov.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

Yhteensovittettavat lait

Oikeusministeriö toteaa, että **esitutkintalakiin (805/2011)** kohdistuvia muutosehdotuksia sisältyy tämän esityksen lisäksi seuraaviin hallituksen esityksiin: HE 124/2025, HE 187/2025 ja HE 5/2026.

HE 124/2025 vp aiheuttaa yhteensovittamistarpeen, koska sillä muutetaan esitutkintalain 3 luvun 1 §:n 3 momenttia, sellaisena kuin se on laissa 10/2016. Kyseinen momentti siirtyisi nyt ehdotetun lain myötä uudeksi 4 momentiksi. Tämä lienee kuitenkin syytä huomioida johtolauseessa. HE 124/2025 vp lakimuutokset on hyväksytty eduskunnassa ja ne ovat tulossa voimaan arviolta 14.4.2026 ennen nyt kysymyksessä olevia lakimuutoksia. Tästä aiheutuisi 1. lakiehdotuksen johtolauseeseen seuraava, korostettu muutos:

lisätään 3 luvun 1 §:ään, sellaisena kuin se on **osaksi laissa [] / []**, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi

HE 187/2025 vp osalta yhteensovittamisesta ja voimaantulosta on lausuttu oikeusministeriön vastineessa. Se tulisi edelleen voimaan tämän lakimuutoksen jälkeen.

HE 5/2026 vp ei aiheuta yhteensovittamistarpeita, koska sillä muutetaan vain esitutkintalain 5 luvun 1 §:ää, jota nyt ehdotettavat lakimuutokset eivät koske.

Oikeudenkäynnistä rikosasioissa annettuun lakiin (689/1997) kohdistuvia muutosehdotuksia sisältyy tämän esityksen lisäksi seuraaviin hallituksen esityksiin: HE 124/2025, HE 187/2025 ja HE 14/2026.

HE 124/2025 vp muuttaa, kuten tämä esitysikin, rikosoikeudenkäyntilain 5 luvun 3 §:ää. Muutos kohdistuu kuitenkin eri momenttiin eli 2 momenttiin, kun tämä esitys muuttaisi 1 momenttia. Näin ollen yhteensovittamistarvetta ei oikeusministeriön käsityksen mukaan tältä osin olisi.

HE 187/2025 vp ja **HE 14/2026 vp** koskevat eri säännöksiä kuin tämä esitys, joten näidenkään osalta yhteensovittamistarvetta ei olisi. Joka tapauksessa todetaan selvyyden vuoksi, että viimeksi mainitun esityksen on ehdotettu tulevan voimaan 1.1.2027 eli tämän esityksen ja HE 187/2025 vp jälkeen.

Oikeudenkäymiskaareen kohdistuvia muutosehdotuksia sisältyy tämän esityksen lisäksi seuraaviin hallituksen esityksiin: HE 89/2025, HE 124/2025 ja HE 14/2026.

HE 89/2025 vp osalta yhteensovittamisesta ja voimaantulosta on lausuttu oikeusministeriön vastineessa. Se tulisi edelleen voimaan tämän lakimuutoksen jälkeen.

HE 124/2025 vp ja **HE 14/2026 vp** koskevat eri säännöksiä kuin tämä esitys, joten näiden osalta yhteensovittamistarvetta ei olisi.